

Samefolkets dag 6. februar

Kjære alle sammen,

I løpet av de siste femti årene har Norge blitt et mer mangfoldig samfunn. Det bor i dag om lag 790 000 innvandrere, fra 221 forskjellige land (og selvstyrte regioner), i landet vårt. Grunnene til at de har kommet hit er mange; kjærlighet, familie, jobb, konflikter, krig, fattigdom, adopsjon, utdanning og sult – for å nevne noen.

De av oss som defineres som etnisk norske har nok lett for å glemme at vi også engang var nye i landet.

--

Et fellestrekk i mange urfolks historie er at kulturen deres har vært forsøkt undertrykt av sentrale myndigheter. Dette har også vært situasjonen overfor samene i Norge. De ble sett på som et fremmed folkeslag selv om de «alltid» hadde vært her. De ble karakterisert som usiviliserte, ville nomader, og møtt med rasistiske holdninger.

Fra tidlig 1700-tallet til utover på 1900-tallet drev norske myndigheter en streng fornorskingspolitikk overfor samene. Målet var å luke ut alt som var annerledes. Dette førte til at samene mistet sin opprinnelige kulturelle identitet. Både språk og religion ble mer eller mindre borte.

I tillegg medførte fornorskingsprosessen mye skam for samene. Mange hadde en opplevelse av at det ikke var bra nok å være same, og prøvde å skjule sin opprinnelige identitet.

--

Selv om politikken preget av diskriminering og assimilering er avsluttet, så kan ettervirkningene i form av nedvurderende holdninger og manglende anerkjennelse av språk og kultur sitte i lenge. Dette gjør at det kan være nødvendig med aktive handlinger for å reparere noen av de skadene som kultur og språk er påført, og å legge grunnlaget for en revitalisering.

I løpet av de siste tiårene har urfolks rettigheter i økende grad blitt satt på dagsorden både internasjonalt og i Norge, og det har kommet en rekke lovbestemmelser og internasjonale konvensjoner av betydning for samenes rettigheter.

--

Samene har gjennom historien måttet kjempe for sin kultur og like rettigheter. Det første samiske landsmøtet i Trondheim i 1917 ble et viktig vendepunkt for samefolket. En samisk bevisstgjøring ble født, og den lange prosessen frem mot folkerettslig og demokratisk likeverd begynte.

Samenes nasjonaldag ble vedtatt av Samekonferansen i Helsinki i 1992, og er felles for alle samer i Norge, Finland, Sverige og Russland. Det betyr at vi markerer 30-års jubileum i år.

I dag er det stadig flere samer som stolt viser frem sin identitet, som markering av egen nasjonaldag 6. februar og bruk av kofta på 17. mai. En rekke samiske artister synger, joiker og rapper på eget morsmål. Det er bra - det er nemlig både viktig og berikende for Norge å ta vare på samiske språk, samisk kultur og tradisjoner.

Avslutningsvis vil jeg gi stor honnør til krikaen for at dere velger å markere å løfte fram samisk kultur i anledning samenes nasjonaldag.

Jeg vil med det få gratulere alle samer med dagen.

Vuorbbe biejjijn! (lulesamisk), Læhkoeh biejjine! (sørsamisk) og Lihkku beivviin! (nordsamisk).